

Atomvapnens nödvändighet

De uttalanden vi publicerat av de demokratiska oppositionspartiernas ledare och av förre flygchefen general Norden-skiöld innehåller åtskilligt av intresse från såväl taktisk-politisk som saklig synpunkt. Hr Hjalmarson framhåller, såsom tidigare, behovet av atomvapen för vårt försvar och nödvändigheten av ett snabbt ställnings-tagande till denna fråga. Högerledaren gör den svenska politiken en stor tjänst genom att han på ett relativt tidigt stadium fattat ståndpunkt i denna livsviktiga fråga och inte tvekat om att gång efter annan klarlägga sin mening. Hr Ohlin är undvikande. Han säger att en ledare för ett parti inte bör göra bestämda offentliga uttalanden i en fråga av denna art utan att han framlagt saken för partiets riksdagsgrupp, och detta har folkpartiets ordförande icke gjort. Resonemanget är förståeligt med tanke på att hr Ohlin samtidigt förklarar dels att vi inte för närvarande kan få atomvapen utifrån, dels att problemet och produktionen av svenska atomvapen ännu icke har trängande aktualitet. Frågan är emellertid om det verkligen inte finns någon möjlighet för oss att erhålla atomvapen utifrån eller åtminstone löfte om sådana vapen i händelse av krig. Om problemet ställes på detta realistiska sätt bör behovet av att det dryftas av och inom de politiska partierna vara uppenbart, och hr Ohlin kan i längden inte gärna värja sig med att han behöver höra sitt partis uppfattning för att framlägga en åsikt och samtidigt undvika att skaffa sig kännedom om uppfattningen inom partiet.

Såsom väntat var har man inte velat göra något uttalande från regeringshåll. Man får hoppas att detta inte innebär att regeringspartierna eller något av dem tänker sig möjligheten att begagna frågan om atombomben som ett vapen i den inrikespolitiska striden. Denna fråga, vars lösning kan bli avgörande för vårt lands existens, är sannerligen av den art att den borde kunna undandras partiernas benägenhet för lurpassning.

Det sakligt viktigaste som kommit fram i intervjuerna är utan tvivel general Norden-skiölds korta överblick av det militärpolitiska läget. Hr Nordenskiöld betonar det avgörande, men ofta förbisedda eller undanskjutna faktum att ett försvar av den art vi nu har snabbt måste bli vida dyrbara-re om det skall bibehållas på sin nivå. "Att detta faktum in-

te redan står klart vare sig för statsmakterna eller folket beror delvis på att krigsmaktens företrädare inte velat göra klart att delar av försvaret är eller håller på att bli omoderna." Denna sats är en utomordentligt befogad vädjan till de militära cheferna att inte stanna vid de konventionella kraven och att för allmänheten ständigt betona att det viktigaste är att er-hålla de moderna stridsmedel — starkare flyg och atomva-pen — utan vilka vårt försvar trots lång utbildning och höga kostnader blir ineffektivt. Att fortsätta på samma linje som hittills är lika orimligt som om man vid uppfinnandet av skjut-vapen skulle ha ökat antalet pilskyttar i stället för att skaffa sig de nya vapnen.

Just i detta sammanhang bör det starkt understrykas att atomvapnet i förhållande till sin effekt är billigare än andra vapen. "Atomvapnet utgör", skriver förre flygchefen, "den ojämförligt billigaste delen av en modern stridsmakt för att uppnå vissa nödvändiga resultat — för att försvåra fiendliga in-vasioner och tillfoga fienden så-dana förluster som kan göra ett försvar framgångsrikt."

Oviljan mot att anskaffa atomvapen, ja, till och med mot att på allvar diskutera nödvän-digheten av dessa vapen, sam-manhänger säkerligen med fö-reställningen att atombomberna endast eller huvudsakligen kan användas för sådan mass-förstörelse som vi fick bevittna vid bombningen av Hiroshima och Nagasaki. Vid ett storkrig är det visserligen sannolikt att väte- och atombomber skulle komma till användning på detta sätt. Men det är inte säkert, och i varje fall är det antagligt att vid mera begränsade krig endast mindre, s k taktiska atom-bomber kommer att brukas. Bland de vapen som härvid närmast har betydelse är atom-kanoner, raketvapen och V-va-pen. För närvarande är de ame-rikanska styrkorna i Västtysk-land utrustade med ett fyrtital 28 cm kanoner, vilkas verk-ningsområde är omkring hund-ra gånger så stort som vanliga grova kanoners. Hur orimligt det är att inte söka anskaffa taktiska atombomber framgår kanske tydligast av denna jämförelse. I en artilleristrid där kanonerna på båda sidorna är av ungefär samma beskaffenhet, men där den ena sidan är ut-rustad med atomprojektiler, blir en kamp mot denne över-lägsne motståndare från början hopplös och därför meningslös. På samma sätt förhåller det sig självfallet med andra taktiska

atomvapen. Kan verkligen nå-
gon tycka att det från någon
synpunkt är rimligt att man
skall vägra att skaffa sig de sto-
ra och effektiva projektilerna
och hålla på att försvaret måste
ske med ineffektiva vapen?
Skulle det ligga något mera
fredsvänligt eller humanitärt i
att ett folk som är beslutet att
försvara sig skall utrustas blott
med dåliga vapen för detta för-
svar?

Att inte ta upp dessa frågor
till diskussion, att systematiskt
undanhålla folket den upplys-
ning som här är nödvändig kan
inte med något argument moti-
veras. Vi har ett försvar för att
kunna värja oss om vi blir an-
fallna, men främst i förhopp-
ning om att anfallet inte skall
komma därför att vi kan värja
oss. Men hela denna tankegång
blir meningslös om vi inte har
vapen av sådan beskaffenhet att
ett effektivt försvar är möjligt.
Ett svagt, omodernt försvar är
utan värde som avskräckande
faktor och därmed som freds-
garanti; endast ett starkt för-
svar, ett modernt försvar kan
ge oss den grad av trygghet som
är uppnåelig.